

2016 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över 2016 års ekonomiska vårproposition samt de motioner som väckts med anledning av propositionen, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

I yttrandet behandlar utskottet förslag i propositionen och motionerna som gäller riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och utgiftsutvecklingen för de kommande åren, samt vissa förändringar på budgetens inkomstsida, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och anser att propositionen i berörda delar bör tillstyrkas. Motionärernas förslag i motsvarande delar bör avstyrkas.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Propositionen

I 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100) gör regeringen bedömningen att den svenska ekonomin utvecklas mycket starkt. 2015 var tillväxten drygt 4 procent och därmed klart över genomsnittet under de senaste 20 åren. På samma gång menar regeringen att det finns flera tecken på en långsammare utveckling än väntat. Tillväxten i USA bromsar in, och återigen kommer signaler om oro på de finansiella marknaderna. För ett litet, öppet land som Sverige skulle en eventuell inbromsning i omvärlden medföra en försvagning av tillväxten.

Regeringen betonar att ordning och reda i de offentliga finanserna är en förutsättning för en stabil finansiering av den gemensamma välfärden och för möjligheten att föra en aktiv arbetsmarknadspolitik i ett försvagat konjunkturläge. Under den förra mandatperioden genomfördes omfattande ofinansierade och permanenta skattesänkningar trots att konjunkturläget förbättrades. Detta var enligt regeringen inte en hållbar politik, varför finanspolitiken har lagts om i en mer ansvarsfull riktning, och underskotten har efter hand minskat.

Det stora antalet asylsökande 2015 innebär dock enligt regeringen ofrånkomliga tillfälliga kostnader som temporärt försvagar det finansiella sparandet. För att hantera osäkerheten när det gäller utgifterna kopplade till antalet asylsökande har regeringen vidtagit åtgärder för att säkra tillräckliga marginaler under utgiftstaket, såsom att införa utgiftsbegränsningar och tidigarelägga utgifter till 2015.

Den svenska modellen, slår regeringen fast, bestående av bl.a. en aktiv arbetsmarknadspolitik, goda omställningsförsäkringar och starka parter på arbetsmarknaden har gjort Sverige till ett föregångsland. Den har skapat förutsättningar för hög tillväxt och sysselsättning och lagt grunden till ett samhälle som håller ihop och som präglas av jämlikhet. När fler arbetar minskar inkomstklyftorna, och förutsättningar skapas för att utveckla välfärden. Regeringen betonar att både för den enskilde och för samhället i stort måste arbetslösheten bekämpas.

Den ekonomiska politiken, fortsätter regeringen, ska bidra till att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Målet är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Regeringen konstaterar att arbetslösheten minskade betydligt 2015 och nu är ca 7 procent, vilket är den lägsta nivån på sju år. Utvecklingen har varit likartad för kvinnor och män. Även ungdoms- och långtidsarbetslösheten minskade påtagligt 2015.

Men trots den positiva utvecklingen anser regeringen att arbetslösheten fortfarande är alltför hög och dessutom ojämnt fördelad. Alltför många har fortsatt betydande svårigheter att få en fast förankring på arbetsmarknaden; särskilt personer med kort utbildning och nyanlända invandrare har en utsatt situation. På samma gång är det många arbetsgivare som inte hittar den kompetens de behöver. För att fler ska kunna ta de jobb som finns anser regeringen att det krävs fortsatta satsningar på utbildningskompetens och färdigheter som svarar mot arbetsmarknadens behov. Även matchningen på arbetsmarknaden måste förbättras, och i sammanhanget uppmärksammas vikten av att Arbetsförmedlingen har goda kontakter med arbetsgivarna.

Vidare betonar regeringen att ett jämställt samhälle ger människor möjlighet att utvecklas utan att begränsas av sitt kön. Jämställdhet är därmed enligt regeringen i grunden en rättvise- och demokratifråga. För en feministisk regering måste det vara politikens uppgift att omfördela makt och resurser så att kvinnor och män ges samma utrymme och möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Enligt regeringen ska jämställdhetsperspektivet beaktas i alla delar av politikutformningen samtidigt som särskilda satsningar genomförs för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män.

När det gäller åtgärder för bättre och snabbare etablering av nyanlända anför regeringen att arbetet är nyckeln. Arbeta ger möjligheter att utvecklas i svenska språket, få kunskap om det svenska samhället och få ett utökat nätverk. I dagsläget är etableringstiden alltför lång, och regeringen anser att det finns ett stort behov av åtgärder för att ta till vara nyanländas potential och påskynda etableringen på arbetsmarknaden.

Regeringen avser att besluta om att traineejobben ska vara tillgängliga också för nyanlända. Regeringen avser också att utvidga stödet för yrkesintroduktionsanställningar till att omfatta nyanlända.

För de nyanlända som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas på arbetsmarknaden har regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter inlett ett omfattande arbete för att korta tiden till jobb. För ett flertal yrken har s.k. snabbspår presenterats, och fler är enligt regeringen att vänta.

Regeringen betonar att möjligheterna till validering och en rättvis och effektiv bedömning av utländsk utbildning måste fortsätta att förbättras. Regeringen hänvisar till att i Vårändringsbudget för 2016 föreslås det att Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda kompetenskartläggning för asylsökande.

Vidare när det gäller asylsökande bör tidiga insatser kunna utföras av flera olika aktörer, anser regeringen. Detta gäller inte minst civilsamhällets organisationer, och regeringen hänvisar till förslaget i Vårändringsbudget för 2016 om en förstärkning av stödet till flyktingguider och familjekontakter samt att målgruppen vidgas till att även omfatta asylsökande.

Det stora antalet ensamkommande barn 2015 innebär en stor utmaning för kommunerna. Regeringen hänvisar bl.a. till förslag i Vårändringsbudget för 2016 om utökade medel till kommuner och kommunalförbund för insatser som syftar till att höja beredskapen och mottagningskapaciteten. Regeringen avser

vidare att återkomma med förslag för att förenkla regelverket och förbättra kommunernas planeringsförutsättningar.

För att fler nyanlända ska komma i arbete menar regeringen vidare att etableringsuppdraget måste förbättras. Ett utredningsarbete med sikte på förenkling och effektivisering genom minskad administration och ökad individanpassning pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller de långtidsarbetslösa anser regeringen att möjligheten att kombinera jobb med relevant utbildning ökar chanserna att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att utvidga traineejobben och stödet för yrkesintroduktionsanställningar till att även omfatta långtidsarbetslösa. Även ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning ska kunna anställas med traineejobb, anser regeringen.

När det gäller extratjänsterna gör regeringen bedömningen att reformen har en stor potential för kommuner och landsting när det gäller att säkerställa den långsiktiga kompetensförsörjningen och samtidigt bidra till att bekämpa långtidsarbetslösheten.

Regeringen uppmärksammar att många av dem som är arbetslösa har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning. Resurserna till lönestöden har ökats för att möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att få en anställning. Regeringen har påbörjat en översyn av de delvis överlappande stöden för att förtydliga och utveckla insatserna.

På budgetens inkomstsida hänvisar regeringen bl.a. till förslag i Vårändringsbudget för 2016 om att utvidga RUT-avdrag till att omfatta även vissa trädgårdstjänster, flyttjänster och it-tjänster. Förslaget beräknas innebära att skatteintäkterna minskar med 340 miljoner kronor 2016.

Den beräknade utgiftsutvecklingen för utgiftsområdena 13 och 14 framgår av nedanstående tabell.

Utgifter för utgiftsområdena 13 och 14 under 2015–2020

Miljoner kronor

	2015	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	utfall	anslag	prognos	beräknat	beräknat	beräknat	beräknat
Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	15 632	21 297	20 835	29 042	44 867	55 191	56 491
Arbetsmarknad och arbetsliv	64 971	78 847	77 092	78 859	80 219	81 826	83 927

Källa: Prop. 2015/16:100, tabell 6.2.

När det gäller utgiftsökningar beroende av volymförändringar hänvisar regeringen bl.a. till att innevarande år väntas omkring 48 100 personer beviljas uppehållstillstånd, vilket innebär att de ska bli kommunplacerade. Utgifterna för ersättningar och insatser för etablering av nyanlända inom utgiftsområde 13 beräknas öka från drygt 20 miljarder kronor 2016 till drygt 56 miljarder kronor 2020 till följd av det ökade antalet nyanlända. För mottagandet får kommunerna bl.a. en schablonersättning som utbetalas under en tvåårsperiod.

Det ökade antalet ensamkommande barn och ungdomar har enligt regeringen stor effekt på utgifterna inom utgiftsområdet, eftersom kommunerna får särskild ersättning för mottagandet av dessa och de oftast stannar flera år i kommunens omsorg.

När det gäller förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer hänvisar regeringen till propositionen Vårändringsbudget för 2015 och reformer när det gäller bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, traineejobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet. Utgifterna inom utgiftsområde 14 beräknas öka med 3,0 miljarder kronor 2016, 1,3 miljarder kronor 2017, 0,2 miljarder kronor 2018 och 0,2 miljarder kronor 2019, jämfört med föregående år.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Motionerna

I ett gemensamt avsnitt i respektive partimotion redogör Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna, nedan allianspartierna, för sin syn på regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken samt för den egna politiken i motsvarande delar.

Allianspartierna beskriver det som att den globala ekonomin fortsätter att stärkas, men att utvecklingen går sakta och präglas av stor osäkerhet. Sverige befinner sig i en på flera sätt ovanlig konjunkturuppgång. Tillväxten har drivits av flera samverkande faktorer; bl.a. har finanspolitiken förskjutits i en expansiv riktning till följd av ökade ofinansierade utgifter för flyktmottagande, vilket i sig ökar efterfrågan i ekonomin.

Men trots goda utsikter för svensk tillväxt menar allianspartierna att utvecklingen på arbetsmarknaden inte följer med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Partierna refererar till Konjunkturinstitutet som skrivit upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås alltså inte.

Allianspartierna menar att utvecklingen på arbetsmarknaden delvis är en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Att antalet som står till arbetsmarknadens förfogande på kort sikt ökar behöver nödvändigtvis inte vara ett problem. Men de nuvarande strukturella obalanserna på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige permanent utanför arbetsmarknaden. Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar, orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, allt högre kompetenskrav och dålig tillgång på bostäder.

Mot denna bakgrund är det enligt allianspartierna desto mer oroväckande att regeringens åtgärder förväntas förstärka problemen. Med hänvisning till

Konjunkturinstitutet menar partierna att kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen försvagar återhämtningen på arbetsmarknaden. Vad som avses är bl.a. förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen och högre anställningskostnader för unga och äldre, vilket är fel väg att gå för Sverige, en väg som leder till att färre står till arbetsmarknadens förfogande och att sysselsättningen minskar.

För merparten av regeringens jobbpolitik, de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och utbildningssatsningarna, har allianspartierna flera invändningar. De reguljära utbildningsinsatser som regeringen föreslår kan förvisso förstärka matchningen på arbetsmarknaden genom att ge arbetssökande den kompetens som efterfrågas, men det finns risk att åtgärderna är verkningslösa för de grupper som har svagast anknytning till arbetsmarknaden.

När det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken menar allianspartierna att regeringen inte ger besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott och därmed bryter mot det finanspolitiska ramverket. Svensk ekonomi har gått in i en högkonjunktur, och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Till följd av kraftigt ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning väntas dock det finansiella sparandet försämrats under de närmaste åren.

Mot bakgrund av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt borde regeringen enligt allianspartierna kommit med förslag på en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men i stället för utgiftsbegränsningar har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016.

För egen del avser allianspartierna att fortsätta arbetet för att skapa fler jobb. Den viktigaste utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det utanförskap som drabbar särskilt unga utan gymnasiekompetens och utrikes födda. Det behövs olika former av åtgärder, men prioriteringen bör i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser i ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder. Avgörande är också att trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden kan sänkas. Vad som krävs är bl.a. en arbetsmarknad som erbjuder arbetstillfällen också för dem som har en kortare utbildning. Vidare betonar allianspartierna att drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden.

Utgångspunkten för den moderata finanspolitiken så som den uttrycks i partimotion 2014/15:3088 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson är att alla som kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. För att bryta det nya utanförskapet hänvisar partiet till det reformpaket som presenterades i budgetmotionen för 2016. Vad det handlar om är att rusta människor med kunskap och kompetens för att ta det första jobbet, att ställa krav på att man ska anstränga sig för det

första jobbet och att skapa fler vägar till och göra det mer lönsamt att ta det första jobbet.

I och med de ökande utmaningarna krävs det enligt partiet fler och nya svar, och därför presenteras ytterligare ett antal förslag. Helt centralt är det att ge unga utan utbildning och utrikes födda utan svenska erfarenheter betydligt större möjligheter och incitament att ta klivet in på arbetsmarknaden. För att åstadkomma detta föreslås bl.a. en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. förstajobbbetanställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av.

Vidare när det gäller nyanlända vill partiet återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsordningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. På samma gång bör aktivitetskraven under etableringstiden skärpas.

Moderaterna är principiellt för lönestöd eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund. Men partiet vill ersätta de många olika typerna av stöd med ett enda som ska bygga på de av alliansregeringen införda nystarsjobben. Det nya lönestödet ska inte kräva någon arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen är arbetslös eller nyanländ.

För långtidsarbetslösa framhåller partiet det tidigare lanserade förslaget om matchningsanställningar som i korthet innebär att den arbetssökande får en trygg anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, samtidigt som arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret.

På sikt vill Moderaterna ersätta arbetsmarknadsutbildningarna med andra insatser för fler jobb. Yrkesutbildningar måste enligt partiet vara mer inriktade på arbetsmarknadens behov, och kravet för att delta bör vara att det finns en möjlighet till jobb hos en befintlig arbetsgivare.

För att stärka drivkrafterna till arbete gäller sedan tidigare förslaget om att sänka taket i arbetslöshetsförsäkringen. Den ersättningsnivå som regeringen beslutat om riskerar enligt Moderaterna att förlänga arbetslöshetsperioderna.

På budgetens inkomstsida vill Moderaterna införa ett nytt jobbskatteavdrag med tyngdpunkt mot lägre inkomster, ett s.k. första-jobbet-avdrag. Vidare föreslås det att efterfrågan på hushållsnära tjänster stimuleras genom att taket för RUT-avdraget dubblas.

I partimotion 2015/16:3397 av Jimmie Åkesson m.fl. identifierar Sverigedemokraterna ett antal problem på den svenska arbetsmarknaden. Enligt partiet saknar en växande andel människor språkkunskaper, relevant utbildning och kontaktnät för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Dessutom finns det en splittring mellan stad och landsbygd, där respektive arbetsmarknader går i otakt. Partiet ser också att det finns många ungdomar som av olika skäl har svårt att ta steget till egen försörjning.

Sverigedemokraterna konstaterar att arbetsmarknadspolitiken präglats av ständiga misslyckanden, oavsett vilken regering som suttit vid makten, och

oavsett om de kostsamma reformerna hetat instegsjobb, etableringslots eller traineejobb.

Sverigedemokraterna vill arbeta utifrån ambitionen att skapa ett samhälle där människor känner trygghet och samhörighet, där näringslivet har rimliga villkor, där stad och land hänger ihop och där skattesystemet ger starka drivkrafter till deltagande på arbetsmarknaden. För det stora antalet lågutbildade personer menar partiet att sänkt inkomstskatt skulle vara en viktig åtgärd.

I sammanhanget har Sverigedemokraterna synpunkter på den pågående debatten om lägstalöner. Partiet menar att det finns argument både för och emot sänkta löner. Enligt partiet behövs det förvisso ökade incitament för att acceptera lägre löner, och för företagarna måste det bli billigare att anställa. Men sammantaget menar partiet ändå att borgerligheten har en överdriven tilltro till lönerörlighet och det finns en risk för inte minst kvinnor att fastna i en låglönefälla.

Lösningen enligt Sverigedemokraterna heter därför inte lägre löner utan i stället lägre skatter. Utgångspunkten bör vara slopad inkomstskatt på årslöner upp till 150 000 kronor, vilket bl.a. skulle göra det mer attraktivt att ta en deltidsanställning i stället för att ta emot arbetslöshetsförsäkring. På budgetens inkomstsida föreslår partiet också att den allmänna löneavgiften för företag med upp till nio anställda helt avskaffas.

Partiet är vidare noga med att påpeka att man inte tror på lönesubventioner eller skattelättnader beroende av ursprungsland. Vem som är bäst lämpad för ett arbete avgörs bäst av arbetsgivaren, och enligt partiet ska lagstiftning om diskriminering tillämpas också i fall där svenskar blivit åsidosatta.

I övrigt när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder förespråkar Sverigedemokraterna lärlingsplatser, yrkeshögskola och riktade utbildningar för att säkra t.ex. industrins behov av kompetens. Detta är enligt partiet internationellt beprövade åtgärder som ger resultat, till skillnad från instegsjobb eller liknande som beskrivs som ett slöseri med offentliga medel och dessutom ger upphov till en skev arbetsmarknad med tillhörande bidragsfusk.

För att bidra till en arbetsmarknad för hela landet menar partiet att det kan bli aktuellt med utbildningsinsatser så att företag på landsbygden kan anställa kompetent personal när de vill expandera sin verksamhet.

Centerpartiet konstaterar i partimotion 2014/15:3091 av Annie Lööf m.fl. att svensk arbetsmarknad länge haft svårt att integrera marginalgrupper på arbetsmarknaden. Dessa problem har nu blivit akuta i och med det kraftigt ökande antalet nyanlända, varav många enbart har förgymnasial utbildning. Arbetsmarknaden måste reformeras för att tillåta framväxten av fler enkla jobb, och partiet uppmanar därför arbetsmarknadens parter att komma överens om ett nytt avtal riktat direkt till nyanlända som gör det möjligt att anställa med betydligt lägre ingångslöner än i dag. Om parterna tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift upp till en viss lönesumma.

När det gäller nyanlända vill partiet också återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. Med hänvisning till att merparten av de anställda inom RUT-företagen är utlandsfödda argumenteras det för att RUT-avdraget i hög utsträckning bidrar till en lyckad integration. Centerpartiet har som det uttrycks varit drivande vid införandet av RUT-avdraget, och inriktningen är nu att ytterligare utveckla denna reform.

För att minska kostnaderna för mottagandet av nyanlända, men för den skull inte lämna människor utan försörjning, föreslår partiet att vissa ersättningar görs om till lån. De kompetenshöjande insatserna inom etableringsuppdraget som syftar till ökad anställningsbarhet jämförs här med studielånet, och förslaget är att etableringsersättningen görs om till ett etableringslån, med en bidragsdel och en lånedel. En lånefinansiering innebär också enligt partiet att incitamenten att göra sig anställningsbar och komma ut på arbetsmarknaden stärks.

Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknads-politiska åtgärder. För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör enligt Centerpartiet antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. För att uppnå detta föreslås bl.a. att nystartsjobben utvecklas och ersätter anställningsstöden instegsjobb, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd. I sammanhanget föreslår partiet också att det införs ett enhetligt subventionstak för alla arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget innebär en sänkning av subventionstaket och därmed en inriktning av stödet mot personer som står långt från arbetsmarknaden.

Vidare har Centerpartiet invändningar mot arbetsmarknadsutbildningarna eftersom det enligt partiet är frågan om relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. Centerpartiet vill i stället förbättra möjligheten för arbetssökande att lära på jobbet, bl.a. genom lärlingsjobb. Lärlingsjobben bör rikta sig till hela arbetsmarknaden och behandla privata och offentliga arbetsgivare lika. Centerpartiet föreslår också att traineejobben avskaffas och att yrkesintroduktionsanställningarna utvecklas till lärlingsjobb.

För att arbetslöshetsförsäkringen verkligen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring måste den enligt Centerpartiet möjliggöra en trygg omställning samtidigt som det ska löna sig att arbeta. Detta innebär för Centerpartiet att ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen bör sänkas och att avtrappningen bör ske symmetriskt för alla, förutom för dem som har lägst ersättning. Regeringens reformering av arbetslöshetsförsäkringen förtjänar enligt partiet kritik eftersom den bedöms ha bidragit till ett kraftigt ökat antal arbetslösa.

Liberalerna konstaterar i partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. att prioriteringarna i budgetmotionen för 2016 i huvudsak ligger fast och utgör ett underlag i det pågående ekonomisk-politiska utvecklingsarbetet.

Inriktningen är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet, det gäller behov av såväl en reformerad arbetsrätt som en ökad lönespridning.

Liberalerna ser ett brett forskningsstöd för att de höga ingångslönerna är ett problem för integrationen. När lönen måste vara hög blir jobben med lägre produktivitet färre, vilket enligt partiet delvis förklarar det stora sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda och den relativt låga sysselsättningsgraden för personer med de lägsta kunskapsnivåerna.

För att öka förutsättningarna för den majoritet av nyanlända som har en låg utbildning krävs det reformer som breddar arbetsmarknaden. Om inte arbetsmarknadens parter lyckas komma överens om avtal som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden kommer Liberalerna att ta politiska initiativ för att sänka ingångslönerna genom att lagstifta om en ny anställningsform, startjobb, med lägre lön, låg inkomstskatt och avskaffade arbetsgivaravgifter. Vidare, på budgetens inkomstsida, föreslås bl.a. avdrag och riktade skattesänkningar med syftet att bredda arbetsmarknaden i meningen fler jobb med låga trösklar.

Liberalerna avvisar utbyggnaden av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, och liksom tidigare är förslaget bl.a. att traineejobben och extratjänsterna avskaffas.

Liberalerna betonar arbetslöshetsförsäkringens funktion som en omställningsförsäkring. Kritik riktas mot regeringens alltför generösa höjning av ersättningsnivån, särskilt eftersom den enligt partiet kombineras med reformer som kommer att trycka tillbaka sysselsättningen. Liberalerna föreslår att taket i arbetslöshetsförsäkringen justeras ned, liksom att ersättningsens avtrappning utformas med sikte på tydliga drivkrafter till att återgå i arbete. Mot bakgrund av att alltför få är medlemmar i en arbetslöshetskassa är förslaget också att införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring för att på så sätt öka tryggheten i omställningen.

Vidare anser Liberalerna att regeringens arbetslöshetsmål styr fel, är oklart formulerat och av allt att döma inte kommer att nås. Ett mål formulerat med sikte på arbetslöshetsstatistiken riskerar enligt partiet att inte kunna identifiera utanförskap eftersom utträde från arbetskraften, t.ex. genom ökade sjukskrivningar och förtidspensioneringar, registreras som en framgång i meningen minskad arbetslöshet. Ett sysselsättningsmål uppdelat i delmål för hur många som jobbar bland unga, utrikes födda och äldre skulle enligt partiet på ett bättre sätt leda politiken till nödvändiga reformer.

I partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. slår Kristdemokraterna fast att deras arbetsmarknadspolitik syftar till att förbättra matchningen. Partiet vänder sig bl.a. emot de arbetsmarknadsåtgärder som genom subventioner vill få lågutbildad arbetskraft att nå en produktivitet som motsvarar kollektivavtalsnivå. Detta behöver enligt partiet inte vara fel, men ofta har stöden varit krångliga och omgärdade av olika restriktioner, och inte sällan har kännedomen om dem varit låg.

Kristdemokraterna föreslår därför en helt ny anställningsform – introduktionsanställningar. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny

medarbetare skriver inte under ett anställningsavtal utan ett introduktions- anställningsavtal. Anställningsformen gäller inte jobb som kräver eftergymnasial utbildning eller där lägsta kollektivavtalsenliga lön är över 22 000 kronor per månad.

Kristdemokraterna ställer sig över huvud taget kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitiken. För arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna framstår denna struktur inte sällan som svår genomtränglig. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb.

Subventionerade anställningar kommer enligt Kristdemokraterna att behövas också i framtiden. Särskilt gäller det för personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. I övrigt behöver arbetsmarknadspolitiken en grundlig revidering, varför Kristdemokraterna föreslår att bl.a. instegsjobben, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas.

Särskilt stark kritik riktas mot Arbetsförmedlingens arbetsmarknads- utbildningar, vars resultat enligt Kristdemokraterna är undermåliga och för de arbetssökande en form av stigmatisering i det att de närmast fungerar som ett intyg på långvarig arbetslöshet. Partiet hänvisar också till en granskning av Riksrevisionen enligt vilken fokuseringen på personer som står långt från arbetsmarknaden skapar incitament att anordna utbildningar som inte nödvändigtvis avser att tillmötesgå en brist på arbetsmarknaden. Kristdemokraterna vill i stället satsa på yrkesutbildningar genom yrkesvux och yrkeshögskolan.

På budgetens inkomstsida vill Kristdemokraterna bl.a. utvidga RUT- avdraget. För att förbättra integrationen föreslås ett etableringsavdrag som innebär att en nyanländ får möjlighet att under sina första fem år tjäna upp till en halv miljon kronor skattefritt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att regeringen gör bedömningen att den svenska ekonomin utvecklas mycket starkt. Efter en lång period av lågt resurs- utnyttjande sker nu en snabb återhämtning. Läget på arbetsmarknaden har också tydligt förbättrats, med en stigande sysselsättning och en minskad arbetslöshet. Samtidigt finns det en osäkerhet om den globala konjunkturen, och återigen kommer signaler om oro på de finansiella marknaderna.

Utskottet konstaterar att regeringens analys i huvudsak sammanfaller med de bedömningar som görs av flertalet prognosinstitut. Såväl Konjunktur- institutet som Riksbanken beskriver det som att Sverige är på väg in i en högkonjunktur. Tillväxten blev överraskande stark 2015 och drivs på av både ökad export och inhemsk efterfrågan.

Utskottet instämmer i denna bedömning och noterar att indikatorer och utfall för arbetsmarknaden pekar på att sysselsättningen ökar under de närmsta åren. Enligt Arbetsförmedlingen planerar arbetsgivarna för fler anställda inom såväl privat som offentlig sektor. Antalet lediga jobb är fler än någonsin och Sverige har för närvarande den högsta sysselsättningsgraden inom EU. I takt med att allt fler av de nyanlända invandrarna träder in i arbetskraften förväntas dock nedgången i arbetslösheten stanna av från 2018 och framåt.

Den positiva prognos för den svenska konjunkturen och arbetsmarknaden som görs i propositionen är givetvis något som utskottet välkomnar. Utskottet noterar också med tillfredsställelse att sedan den nuvarande regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning, det finansiella har sparandet stärkts och underskotten har efter hand minskat. Regeringens agerande har gjort det möjligt att möta de oförutsedda och på kort sikt ofrånkomliga utgiftsökningarna till följd av det stora antalet asylsökande.

Utskottet gör bedömningen att den kraftiga ökningen av antalet asylsökande 2015 är temporär. Liksom regeringen anser utskottet att exceptionella händelser som dessa ska kunna hanteras utan krav på kortsiktiga budgetförstärkningar. Att möta en tillfällig kostnad med höjda skatter och nedskärningar i välfärden vore inte lämpligt och skulle drabba samhällets mest utsatta grupper.

De stora utgiftsökningarna ställer emellertid krav på fortsatt ordning och reda i de offentliga finanserna. För att hantera osäkerheten när det gäller utgifterna kopplade till antalet asylsökande noterar utskottet att regeringen vidtagit åtgärder för att säkra tillräckliga marginaler under utgiftstaket, såsom att införa utgiftsbegränsningar och tidigarelägga utgifter till 2015. I sammanhanget kan utskottet vidare konstatera att regeringen vidtagit åtgärder för att begränsa antalet personer som söker asyl, bl.a. genom tillfälliga gräns- och id-kontroller, åtgärder som haft effekt.

Utskottet noterar särskilt att regeringens utfästelse om att vara en feministisk regering också lett till konkreta åtgärder. Eftersom budgetprocessen och budgetpropositionen är av central betydelse för politikens förverkligande välkomnar utskottet att regeringen har tagit steg för att säkerställa att budgetpolitikens jämställdhetseffekter synliggörs i underlag inför budgetbeslut. Utskottet välkomnar även att regeringen avsatt medel för att fortsatt utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. Utskottet instämmer vidare med regeringen om att de arbetsmarknadspolitiska resurserna och programmen bättre måste bidra till jämställdhet och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad.

Även om arbetsmarknaden utvecklas starkt är det fortfarande alltför många som har en svag förankring på arbetsmarknaden. Utskottet inser att denna tudelning av arbetsmarknaden skapar klyftor och riskerar att leda till sociala spänningar. Att bekämpa arbetslösheten och öka möjligheterna att få jobb för dem som står långt från arbetsmarknaden är viktigt också för att stärka sammanhållningen i samhället.

Liksom regeringen anser utskottet att målet om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020 är viktigt för att styra prioriteringarna för den ekonomiska politiken. Målet är ambitiöst och ställer höga krav på politiken. Utmaningarna på arbetsmarknaden har dessutom ökat till följd av det stora antalet asylsökande som anlant, och förväntas anlända, till Sverige. Behovet av en politik för fler i jobb och bättre etablering av nyanlända blir därmed ännu större.

För de nyanlända som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas på arbetsmarknaden kan utskottet med tillfredsställelse notera att de s.k. snabbspåren – som skapats genom ett samarbete mellan regeringen och arbetsmarknadens parter – har gett goda resultat. Förutom att etableringstiden kortas bidrar snabbspåren till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att de motverkar att högtbildade från andra länder ockuperar jobb som inte kräver någon särskild kompetens.

Utskottet anser att bättre förutsättningar att kombinera jobb och utbildning kan bidra till att nyanlända snabbare kommer i arbete. Utskottet ställer sig därför positivt till regeringens avsikt att traineejobben ska bli tillgängliga också för nyanlända. På samma grunder välkomnar utskottet också regeringens avsikt att utvidga stödet för yrkesintroduktionsanställningar till att omfatta nyanlända.

Utskottet noterar i sammanhanget med tillfredsställelse den nyligen publicerade OECD-rapporten Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Sweden, där just vikten av att investera i utbildningsinsatser framhålls för att framför allt lågutbildade, men även högutbildade, nyanlända snabbare ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Även i övrigt kan utskottet konstatera att många av rekommendationerna går i linje med de initiativ som regeringen har tagit för att underlätta nyanlända etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Utskottet välkomnar därmed regeringens politik för att arbetslösa och nyanlända ska komma i arbete och kunna bidra till samhällsbygget. På samma gång inser utskottet att det kommer att krävas fler åtgärder för att påskynda nyanländas invandrades etablering och för att Sverige ska nå EU:s lägsta arbetslöshet.

När det gäller utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering kan utskottet konstatera att även om antalet asylsökande sedan årsskiftet tydligt har minskat kommer kostnaderna för mottagandet att öka under prognosperioden 2016–2020. Utskottet anser att det är viktigt att Sverige tar sitt ansvar för att hjälpa människor som flyr undan krig och umbäranden. Lika viktigt är det att Sverige tar väl vara på den potential som nyanlända invandrare utgör och på bästa sätt gör det lättare för dem att snabbt etablera sig i det svenska samhället och på arbetsmarknaden.

När det gäller utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv noterar utskottet att bl.a. höjningen av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen kommer att medföra ökade kostnader under hela prognosperioden 2016–2020. Höjningen av både taket och grundbeloppet

bidrar till att försäkringen kan fungera som den omställningsförsäkring den är tänkt att vara. Reformen bidrar även till att minska inkomstskillnaderna, vilket utskottet välkomnar.

När det gäller oppositionspartiernas förslag kan utskottet inledningsvis konstatera att de borgerliga partierna har en fortsatt samsyn när det gäller betoningen av subventionerade anställningar och skattesubventioner för enskilda företag och vissa hushåll som medel för att öka sysselsättningen. Allianspartiernas tid i regeringsställning innebar minskade ambitioner för arbetsmarknadspolitiken och en syn på arbetslösheten som snarast ett individuellt problem. Denna omläggning av politiken resulterade i ett större fokus på jobbsökande aktiviteter och mindre av kompetenshöjande insatser.

Utskottet är inte emot subventionerade anställningar utan anser att de kan stimulera efterfrågan på arbetskraft som står långt från arbetsmarknaden. Även skattesubventioner som t.ex. RUT-avdraget har betydelse för att få inte minst nyanlända i arbete. Samtidigt vill utskottet betona att insatser för att matcha och höja arbetskraftens kompetens hör till arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter. Utvecklingsinsatser kan finnas som inslag i subventionerade anställningar, men framför allt handlar det om att investera i utbildningsinsatser, dvs. arbetsmarknadsutbildningar och förberedande utbildningar.

Utskottet noterar vidare att konfliktlinjen i svensk politik under den senaste tiden mer kommit att handla om effekterna av sänkta ingångslöner och frågan om statlig inblandning i lönebildningen. Här kan utskottet konstatera att åtminstone två av de borgerliga partierna, Centerpartiet och Liberalerna, tydligt förespråkar lägre löner som ett sätt att öka sysselsättningen och skapa fler lågkvalificerade arbeten, ibland kallade enkla jobb. Som utskottet tidigare konstaterat ger varken internationell statistik eller tidigare forskning på området något vidare stöd för att det skulle finnas ett positivt samband mellan sänkta lägstalöner och en högre sysselsättningsgrad – det går att hitta enstaka exempel på marginella effekter, men de är i så fall på kort sikt.

Här vill utskottet också betona den svenska modellens betydelse för bl.a. en hög sysselsättning. En central del i denna modell är starka parter på arbetsmarknaden som utan inblandning från staten förhandlar om löner och villkor. Det svenska partssystemet kännetecknas av få konflikter och har under lång tid bidragit till en god reallöneutveckling, samtidigt som den internationella konkurrenskraften har upprätthållits. Utskottet står upp för den svenska modellen på arbetsmarknaden och avvisar därmed idén om att staten ska lagstifta om lägre löner. Den första frågan till den arbetslösa ska inte vara hur mycket hon eller han kan sänka priset på sitt arbete, utan hur mycket hon eller han kan höja värdet av sin kunskap.

Utskottet är väl medvetet om att många nyanlända har låg utbildning, inga kontakter och på flera sätt står långt från arbetsmarknaden. Sverige behöver också fler enkla jobb, men inte sänkta löner. Utskottet välkomnar att regeringen aviserat att staten nu går före och skapar moderna beredskapsjobb genom sina myndigheter. Det finns också behov av fler jobb som matchar de

nyanländas utbildning, och utskottet noterar att regeringen i Vårändringsbudget för 2016 föreslår medel för ett snabbspår som syftar till att göra det lättare för nyanlända med erfarenhet av företagande att starta företag i Sverige.

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna anser att de utbildningsinsatser som genomförs inom ramen för arbetsmarknadsutbildningarna är ineffektiva och brister i regional anpassning. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är utbildning och bättre matchning som är huvudspåret in på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildningen är ett komplement till den reguljära utbildningen. Utbudet av utbildningar ska snabbt kunna anpassas till vad som efterfrågas på arbetsmarknaden och bör bestå av korta yrkesinriktade utbildningar. Utskottet välkomnar att det utvecklingsarbete som Arbetsförmedlingen bedriver sedan en tid tillbaka bl.a. innebär att prognosarbetet kopplas till olika branschnätverk för att komplettera bilden av vilka behov av kompetens som finns på både kort och lång sikt. Liksom regeringen förväntar sig utskottet att detta utvecklingsarbete ska leda till ett mer ändamålsenligt användande av arbetsmarknadsutbildning och åstadkomma en bättre matchning mellan den arbetssökandes och arbetsmarknadens behov.

Utskottet noterar vidare att Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna vill förändra arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. genom att sänka ersättningsnivåerna. Efter ett antal försämringar under den tidigare regeringen har försäkringen nu stärkts genom en höjning av både taket och grundbeloppet i ersättningen. Enligt utskottet bidrar en ökad inkomstrygghet bl.a. till en god matchning genom att personer kan söka och tacka ja till arbeten som de har lämpliga kvalifikationer för. Det vore olyckligt, menar utskottet, att gå tillbaka till en borgerlig syn på försäkringen, där tonvikten mera ligger på sanktioner och där villkoren i praktiken utesluter en stor del av de arbetslösa.

När det gäller Sverigedemokraternas förslag konstaterar utskottet att partiets vision om ett samhälle där människor känner trygghet och samhörighet inte tycks inkludera de nyanlända invandrarna. Dessa personer ser Sverigedemokraterna på med misstänksamhet och som några som med en främmande kultur- och människosyn vill bryta ned en sedan länge färdig nationell gemenskap. Utskottet delar inte denna uppfattning utan menar att det är viktigt att ta vara på den potential som nyanlända invandrare utgör. Detta görs bl.a. genom att tillhandahålla verktyg så att de snabbt kan etablera sig och bidra till det svenska samhället.

Enligt utskottets sammanfattande bedömning är regeringens politik den som har störst förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet ställer sig därmed bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och anser att propositionen, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Utskottet anser därmed att motionerna i motsvarande delar bör avstyrkas.

Stockholm den 26 maj 2016

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Patrik Björck (S), Annika Qarllsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Eva-Lena Jansson (S), Paula Bieler (SD), Fredrik Malm (L), Désirée Pethrus (KD), Magnus Manhammar (S), Erik Andersson (M) och Jenny Bengtsson (V).

Avvikande meningar

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M) anför:

Sverige står inför en period med omfattande reformbehov. Det stora flyktingmottagandet under hösten 2015 kommer att förstärka de strukturella utmaningar som redan fanns på svensk arbetsmarknad och bostadsmarknad. Under senare år har ett nytt utanförskap vuxit fram som, genom långvarig strukturell arbetslöshet, drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Med fler nyanlända som behöver ett första jobb i Sverige krävs att integration och etablering fungerar. Det gör det inte i dag, och det gör behovet av reformer och förändring än större.

Vårpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas upp, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Samtidigt gör en alltmer oaktsam hantering av de offentliga finanserna att Sverige står sämre rustat inför nästa lågkonjunktur, vilket riskerar att leda till nedskärningar och arbetslöshet som slår mot de allra svagaste.

Allianspartierna har en gemensam väg framåt för Sverige. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och de offentliga finanserna, och vi sätter människan i centrum. Sverige byggs starkt genom fler i arbete. Målsättningen måste vara att alla som vill och kan ska ha ett arbete att gå till. För att nå dit måste till att börja med trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas. Det måste också vara lönsamt att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Till skillnad från utskottet anser allianspartierna att regeringens politik saknar förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området.

Sverige befinner sig i en på flera sätt ovanlig konjunkturuppgång. Trots goda utsikter för svensk tillväxt följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Konjunkturinstitutet skriver upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige och uppgick för helåret till över 160 000 personer. Att en stor

grupp nyanlända invandrare på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning. Problemet i Sverige i dag är dock att de strukturella obalanserna på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige utanför arbetsmarknaden mer permanent.

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden.

Myndigheten bedömer att förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

När det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken menar allianspartierna att regeringen inte ger besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott och att regeringen därmed bryter mot det finanspolitiska ramverket. Svensk ekonomi har gått in i en högkonjunktur, och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Men bl.a. till följd av kraftigt ökade och ofinansierade utgifter har finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bidrog offentlig konsumtion inom ramen för flyktingmottagandet till 0,4 procent av BNP under det sista kvartalet 2015. I praktiken har vi därmed en procyklisk finanspolitik, med minskande strukturellt sparande trots hög tillväxt under åren framöver.

Mot bakgrund av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt borde regeringen kommit med förslag på en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men i stället för utgiftsbegränsningar har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016. Förfarandet har fått berättigad kritik, senast av Riksrevisionen som konstaterar att regeringen i praktiken övergett överskottsmålet i de offentliga finanserna och i stället utgår från ett balansmål. Finanspolitiska rådet menar i sin senaste rapport att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket i det att det finns en betydande avvikelse mellan det finansiella sparandet och vad överskottsmålet kräver. Myndigheten menar vidare att regeringen är skyldig att vidta åtgärder för att klara utgiftstaket om det är hotat, men borde ha avstått från att använda bokföringsmässiga åtgärder i slutet av 2015 för att öka sannolikheten att klara utgiftstaket 2016.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna som grund formar Moderaterna sina prioriteringar för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp

för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Ett stort hinder för många som befinner sig i utanförskap i dag och som kommer till Sverige som nyanlända är att deras kunskaper inte räcker till på den svenska arbetsmarknaden. Kraven på svensk arbetsmarknad ökar kontinuerligt. Moderaterna föreslår att de ineffektiva arbetsmarknadsutbildningarna fasas ut till förmån för en ny yrkesutbildning kopplad till en anställning hos en arbetsgivare. Kravet för att delta i en yrkesutbildning ska vara att ett jobb hos en arbetsgivare väntar på andra sidan. Arbetsgivarna ska samtidigt ges möjlighet att påverka utformning och genomförande av utbildningen. Ett krav kommer också att vara att deltagaren ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och vara motiverade.

För långtidsarbetslösa vill Moderaterna införa matchningsanställningar som i korthet innebär att den arbetssökande får en trygg anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, samtidigt som arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret.

Sverige har, trots de skattereformer som alliansregeringen genomförde, fortfarande några av världens högsta skatter. Fortfarande upptäcker alltför många att det lönar sig alltför dåligt att arbeta. Moderaterna vill därför införa första-jobbet-avdraget, som ger en tydlig skattelättnad riktad till dem som har låga arbetsinkomster. Första-jobbet-avdraget säkerställer att de som vill – och bör – ta klivet in på arbetsmarknaden och få sitt allra första jobb har tydliga ekonomiska drivkrafter att också göra det. En person med låg ingångslön eller som arbetar deltid skulle med första-jobbet-avdraget få en skattelättnad som, i förhållande till inkomsten, är tre till fyra gånger så stor som skattelättnaden för dem som har högre inkomster.

Drivkrafterna för jobb bland nyanlända behöver stärkas också under etableringstiden. Moderaterna vill därför återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. På samma gång bör aktivitetskraven under etableringstiden skärpas. Deltagande i insatser ska följas upp under etableringstiden.

För att ge unga utan utbildning och utrikes födda utan svenska erfarenheter är det helt avgörande med betydligt större möjligheter och incitament att ta klivet in på arbetsmarknaden. Det krävs också ökade drivkrafter för företag att anställa. Därför föreslår vi bl.a. en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. första-jobbet-anställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstugaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av.

Tjänstenärningen är särskilt viktig för utrikes föddas företagande. Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan regeringen och allianspartierna ska RUT-avdraget breddas till flyttjänster, trädgårdstjänster och it-tjänster, i linje med allianspartiernas förslag. Sedan regeringen förra året sänkte taket i RUT-avdraget har dock färre nya företag

startat och därmed minskar möjligheten att skapa nya jobb. Därför bör det nuvarande taket dubbleras till 50 000 kronor per år och person, samtidigt som antalet tjänster som omfattas av RUT-avdraget nu kommer att breddas.

Moderaterna är principiellt för lönestöd eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund. Dagens lönestöd fungerar för dåligt och är för krångliga och administrativt tungrodda. För att fler ska kunna få ett första jobb vill vi ersätta befintliga stöd med ett nytt som är betydligt enklare. Förslaget innebär att nio lönestöd – nystartsjobb, särskilt nystartsjobb, nystartsjobb för deltid-arbetslösa, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb, extratjänster, traineetjänst i välfärden och traineetjänst för bristyrken – ersätts med ett. Det nya stödet ska bygga på de av alliansregeringen införda nystartsjobben. Det nya lönestödet ska inte kräva någon arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen är arbetslös eller nyanländ.

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning. Motsatt effekt ses nu med det förslag till höjd arbetslöshetsförsäkring som regeringen lagt fram. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb. En alltför hög ersättning riskerar att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb. Nivån på taket i försäkringen samt ersättningsens avtrappning bör fortsatt vara sådan att de tydligt uppmuntrar till att söka och ta ett jobb. Moderaterna föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag.

Vi ställer oss bakom Moderaternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi anser därför att partimotion 2015/16:3406 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson yrkande 1, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Motsvarande delar i den ekonomiska vårpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Sverige är i dag på många sätt ett splittrat land, där mycket fokus läggs på olika gruppindelningar snarare än en samhällsövergripande gemenskap. En alltför omfattande invandring har omintetgjort reella möjligheter för de invandrade att möta det svenska samhället. Samtidigt har maktavande partiers politik lagt allt tyngre fokus på att inta en progressiv och normbrytande roll, där

särlösningar växt fram och samhället anpassats efter propagandisters önskemål och upplevelser snarare än fastställda behov av förändring.

Denna kombination har på ett smärtsamt effektivt sätt brutit ned det kitt som tidigare hållit oss samman. Sverigedemokraternas politik, med sin bas i socialkonservatism och nationalism, har i stället sitt fokus på att ge ett så starkt fundament som möjligt för det svenska samhället. Vi värdesätter sammanhållande band mellan medborgarna och vi erkänner ett behov av gemenskap, såväl för den enskilde som för samhället i stort. I vårt Sverige är det en självklarhet att samtliga medborgare känner delaktighet i samhället.

För detta krävs givetvis att låsningar och begränsningar motarbetas, men minst lika viktigt är att den enskilde tar till vara de möjligheter som finns. Politiken lägger grunden och skapar förutsättningar, men samhället skapas i slutändan av sina invånare. I vårt Sverige råder ingen tvekan om medborgarnas samhörighet med varandra. Till skillnad från socialismens önskan om centralstyre och liberalismens fokus på individuella val präglas samhällsbygget av den naturliga solidaritet och tillit som följer av en stark gemenskap. Tillsammans bidrar vi alla till de gemensamma behoven, till säkerheten, välfärden och tryggheten.

Det finns många aspekter på att känna sig inkluderad i samhället. En viktig sådan aspekt är att ha ett arbete. De ekonomiska aspekterna är uppenbara; emellertid anser vi också att arbete ger individen en känsla av deltagande, att samhället är något vi bygger upp tillsammans och som är värt att värna och vårda. Sverigedemokraterna identifierar åtminstone tre stora problem på den svenska arbetsmarknaden. För det första har vi en växande andel människor som saknar språkkunskaper, relevant utbildning och kontaktnät för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. För det andra har vi en splittring mellan stad och landsbygd, vars arbetsmarknader går i otakt. För det tredje har vi många ungdomar som av olika skäl har svårt att ta steget till egen försörjning. Vi ser emellertid hur tidigare regeringar ständigt misslyckats på arbetsmarknadspolitikens område. Facit efter s.k. instegsjobb, etableringslotsar, traineejobb och andra kostsamma åtgärder från samhällets sida, under både vänsterregeringar och borgerliga regeringar, är direkt uselt, vilket har skapat snedvridning och misstro på arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna anser att man måste arbeta utifrån ambitionen att skapa ett stabilt samhällsfundament. Det handlar om ett samhälle där människor känner trygghet och samhörighet, där lag och ordning råder, där utbildningssystemet fungerar mycket bättre än i dag, där industrin och övriga näringslivet har rimliga villkor, där stad och land hänger ihop och där skattesystemet ger starka drivkrafter till deltagande på arbetsmarknaden. Det handlar om att erbjuda en attraktiv arbetsmarknad för såväl akademiker som hantverkare, vårdpersonal och servicepersonal. I nuläget finns det ett större segment lågutbildad okvalificerad arbetskraft. Att sänka inkomstskatten för låginkomsttagare är därför i sammanhanget en mycket viktig åtgärd.

Därutöver förordar vi internationellt beprövade åtgärder som lärlingsplatser, yrkeshögskola och riktade utbildningar för att säkra t.ex. industrins

behov av kompetens. Men det blir från Sverigedemokraternas sida inga motsvarigheter till instegsjobb eller liknande, helt enkelt eftersom det är slöseri med offentliga medel och lätt ger upphov till en skev arbetsmarknad med tillhörande bidragsfusk.

Vi tror inte på lönesubventioner eller skattelättnader som utgår från i vilket land man är född. Vem som får ett visst arbete styrs av erfarenhet, kompetens och långsiktiga behov, vilket arbetsgivaren bäst kan avgöra i de allra flesta fall. Uppenbara fall av diskriminering beivras. Det är redan reglerat i lag, men självklart ska det också vara förbjudet att diskriminera svenskar.

Detta, anser vi, är rätt väg att gå för att i slutändan befrämja inkludering av alla grupper i samhället.

Det pågår en tämligen intensiv debatt om de s.k. lägstalönerna och huruvida dessa ligger på en rimlig nivå i Sverige. I stället för att som vissa partier förespråkar sänka lönerna vill vi låta utreda en modell där man tvärtom sänker inkomstskatterna för de lägre arbetsinkomsterna. En utgångspunkt bör vara att ingen betalar inkomstskatt över huvud taget på taxerad arbetsinkomst upp till 150 000 kronor per år. Vår ambition om att avskaffa skatteflyktan mellan pension och lön står fast. En sådan reform får åtminstone tre konsekvenser.

1. Det blir mer attraktivt att acceptera en anställning till låg lön eller en deltidsanställning i förhållande till exempelvis försörjningsstöd, a-kassa eller motsvarande, eftersom man blir helt befriad inkomstbeskattning (ökat arbetskraftsutbud).
2. Det blir billigare för företaget att anställa, eftersom löntagaren är intresserad av sin nettolön snarare än sin bruttolön (ökad arbetskraftsefterfrågan).
3. Det blir en kraftig förbättring av den lägsta inkomstdecilens levnadsstandard, enligt riksdagens utredningstjänst motsvarande hela 14,6 procent (ökad konsumtion).

Samtliga dessa parametrar borgar var för sig och tillsammans för en kraftig uppgång i sysselsättningen. Det gör även det betydligt mer attraktivt att gå från en svart till vit anställning.

En dylik skattereform skulle dock fordra en finansiering på omkring hela 180 miljarder kronor. Sverigedemokraterna vill därför låta utreda en finansieringslösning med exempelvis följande parametrar:

1. Nuvarande jobbskatteavdrag reformeras till att bli ett genuint avdrag i stället för i dag som en skattereduktion (namnet till trots).
2. Se över momssatserna.
3. Ränteavdraget minskas eller slopas i försvarbar takt.
4. Arbetsmarknadspolitiska reformer som visat sig ineffektiva slopas.

Sverigedemokraterna föreslår således att en parlamentarisk kommitté tillsätts för att utreda frågan. Kommittédirektiven bör inriktas på att dels utreda de sysselsättningspolitiska konsekvenserna, dels involvera arbetsmarknadens parter och vara lyhörd inför deras syn på ett dylikt skatteverktyg, dels i detalj

utreda de fördelningspolitiska aspekterna när det gäller såväl inkomstgrupper som andra grupper som kan antas bli negativt berörda (pensionärer, studenter och ensamstående småbarnsföräldrar kan nämnas som exempel), samt föreslå eventuella kompensationer om någon grupp med svagare köpkraft blir särskilt ekonomiskt lidande.

Det finns dels ett grundläggande nationalekonomiskt resonemang kring en sådan reform, dels en rättvisaspekt. Att ta ut skatt från en individ med så pass låg inkomst är ologiskt eftersom det är högst osannolikt att individen i fråga inte kommer vara beroende av andra typer av transfereringar från det offentliga.

Vi ställer oss bakom Sverigedemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi anser därför att partimotion 2015/16:3397 av Jimmie Åkesson m.fl. yrkande 1, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Motsvarande delar i den ekonomiska vårpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (C)

Annika Qarlsson (C) anför:

Allianspartierna har en gemensam väg framåt för Sverige. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och de offentliga finanserna, och vi sätter människan i centrum. Sverige byggs starkt genom fler i arbete. Målsättningen måste vara att alla som vill och kan ska ha ett arbete att gå till. För att nå dit måste till att börja med trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas. Det måste också vara lönsamt att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Till skillnad från utskottet anser allianspartierna att regeringens politik saknar förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området.

Sverige befinner sig i en på flera sätt ovanlig konjunkturuppgång. Trots goda utsikter för svensk tillväxt följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Konjunkturinstitutet skriver upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige och uppgick för helåret till över 160 000 personer. Att en stor grupp nyanlända invandrare på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning. Problemet i Sverige i dag är dock att de strukturella obalanserna

på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige utanför arbetsmarknaden mer permanent.

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden.

Myndigheten bedömer att förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

När det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken menar allianspartierna att regeringen inte ger besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott och att regeringen därmed bryter mot det finanspolitiska ramverket. Svensk ekonomi har gått in i en högkonjunktur, och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Men bl.a. till följd av kraftigt ökade och ofinansierade utgifter har finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bidrog offentlig konsumtion inom ramen för flyktingmottagandet till 0,4 procent av BNP under det sista kvartalet 2015. I praktiken har vi därmed en procyklisk finanspolitik, med minskande strukturellt sparande trots hög tillväxt under åren framöver.

Mot bakgrund av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt borde regeringen kommit med förslag på en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men i stället för utgiftsbegränsningar har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016. Förfarandet har fått berättigad kritik, senast av Riksrevisionen som konstaterar att regeringen i praktiken övergett överskottsmålet i de offentliga finanserna och i stället utgår från ett balansmål. Finanspolitiska rådet menar i sin senaste rapport att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket i det att det finns en betydande avvikelse mellan det finansiella sparandet och vad överskottsmålet kräver. Myndigheten menar vidare att regeringen är skyldig att vidta åtgärder för att klara utgiftstaket om det är hotat, men borde ha avstått från att använda bokföringsmässiga åtgärder i slutet av 2015 för att öka sannolikheten att klara utgiftstaket 2016.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna som grund formar Centerpartiet sina prioriteringar för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Centerpartiet anser att för att få en väl fungerande arbetsmarknad är det tre faktorer som är centrala. Det är efterfrågan från växande företag, utbudet av arbetskraft och en väl fungerande matchning mellan jobbsökare och jobbskapare. Det är på denna grund Centerpartiet vill bygga ett samhälle som låter människor, regioner och företag växa. Svensk arbetsmarknad har länge haft svårt att integrera marginalgrupper på arbetsmarknaden. Dessa problem

har nu blivit akuta i och med det kraftigt ökande antalet nyanlända, varav många enbart har förgymnasial utbildning.

Arbetsmarknaden måste reformeras för att tillåta framväxten av fler enkla jobb, och Centerpartiet uppmanar därför arbetsmarknadens parter att komma överens om ett nytt avtal riktat direkt till nyanlända som gör det möjligt att anställa med betydligt lägre ingångslöner än i dag. Om parterna tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift upp till en viss lönesumma. Med sänkta inkomstskatter innebär en lägre bruttolön inte nödvändigtvis lägre disponibel inkomst. Med sänkt arbetsgivaravgift blir det dessutom än mer attraktivt för arbetsgivare att anställa.

Centerpartiet har varit drivande i införandet av RUT. Under 2015 lyckades Centerpartiet också säkerställa att RUT-avdraget utvidgades, inom ramen för migrationsöverenskommelsen. Men mer kan och måste göras. Det är anmärkningsvärt att regeringen, i såväl vårpropositionen 2015 som budgetpropositionen 2016, lade fram förslag som begränsade RUT. Taket halverades, från 50 000 till 25 000 kronor, och tjänster plockades bort. Att regeringen nu föreslår partiella återställningar av RUT är glädjande, men vittnar också om en bristande förståelse för RUT-avdragets funktion och behovet av att stimulera framväxten av fler jobb i arbetsintensiva branscher. RUT-avdragets förtjänster består inte enbart i en skattelättnad för köparen. Framförallt är det i stället en förutsättning för ökat företagande och fler jobb. Regeringens sänkning av taket var tänkt att vara en fördelningspolitisk förbättring, men drabbade i stället främst företagare och anställda i branschen – människor som tidigare ofta stått långt från arbetsmarknaden. Centerpartiet föreslår därför att taket för RUT-avdraget höjs till 75 000 kronor. Tvätteritjänster, läxhjälp, trädgårdstjänster, it-tjänster, flyttjänster och reparationer av vitvaror bör inkluderas i avdraget. Därtill bör senior-RUT, där avdrag får göras med 60 procent för personer över 80 år, införas.

När det gäller nyanlända vill Centerpartiet också återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. Denna jobbstimulans har regeringen tagit bort. I kommande budgetmotioner avser Centerpartiet att fortsatt föreslå att incitamenten för nyanlända att arbeta förstärks.

Kostnadseffektiviteten i dagens system för migration och integration är oacceptabelt låg, med en betydande mängd resurser som spenderas med tvivelaktigt resultat. Med ett stort antal människor som söker asyl i Sverige har detta inneburit en ohållbar kostnadsökning. Ett sätt att minska kostnaderna för mottagandet, utan att samtidigt lämna människor utan försörjning, är att göra om vissa ersättningar till lån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige. Centerpartiet föreslår därför att etableringsersättningen, som i normalfallet ges under de två år en etableringsplan gäller, görs om till ett etableringslån. Etableringslånet ska bestå av både en bidragsdel och en

lånedel, med samma proportioner som dagens studiemedel. System där förmånliga lån ges till nyanlända för att hjälpa dem under deras första tid i nya hemlandet finns i bl.a. Kanada och Storbritannien.

Centerpartiet anser att det behövs en ny giv på arbetsmarknaden, och det är inte minst matchningen som måste förbättras. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår vi att en jobbfixarpeng införs. Tanken är att jobbfixarpengen följer med den arbetssökande så att han eller hon kan välja önskad förmedlare. Arbetsförmedlingens myndighetsutövning kan på detta sätt förtydligas och inriktas mot certifiering, kontroll och resultatorienterad styrning av fristående arbetsförmedlare. Ett första steg tas genom ett regionalt pilotprojekt.

Centerpartiet vill satsa på möjligheten att lära på jobbet, både för de som tar sitt första steg in på arbetsmarknaden och för de som länge varit utanför. Centerpartiet har i förhandlingar med Alliansen och regeringen fått igenom att yrkesintroduktionsanställningar (YA-jobben) ska utvidgas och även göras tillgängliga för nyanlända och småföretag utan kollektivavtal. Det är en viktig reform. Men mer kan och måste göras. Det är anmärkningsvärt att regeringen visat prov på saktfärdighet i arbetet med att genomföra de överenskomna förbättringarna av YA-jobben. Inte minst sloandet av kravet på kollektivavtal borde ha hunnit genomföras.

Centerpartiet har föreslagit att traineejobben avskaffas och att YA-jobben utvecklas till lärlingsjobb. Lärlingsjobben bör rikta sig till hela arbetsmarknaden och behandla privata och offentliga arbetsgivare lika. De bör erbjudas till arbetslösa ungdomar, nyanlända samt långtidsarbetslösa i behov av omskolning eller återuppbyggnad av sin kompetens. Alla som behöver lära på jobbet för att komma in på svensk arbetsmarknad ska få den möjligheten. Lärlingsjobben ska i mesta möjliga mån undvika branschspecifika detaljregleringar, som hämmat utvecklingen av YA-jobben, och den stelbenta arbetsmarknadsprövning som präglar traineejobben. De är alltså rakare, enklare och effektivare än såväl YA-jobb som traineetjänster. Centerpartiet kommer i framtida budgetmotioner att återkomma med förslag om inrättandet av lärlingsjobb.

Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknads-politiska åtgärder. För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. För att uppnå detta föreslås bl.a. att nystartsjobben utvecklas och ersätter anställningsstöden instegsjobb, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd. I sammanhanget föreslår vi också att det införs ett enhetligt subventionstak för alla arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget innebär en sänkning av subventionstaket och därmed en inriktning av stödet mot personer som står långt från arbetsmarknaden.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningarna menar vi att dessa är relativt dyra insatser med låg effektivitet och bristande regional anpassning. Även här menar vi att möjligheten att lära på jobbet måste förbättras. Det görs bl.a. genom att lärlingsjobben utvidgas till fler personer och fler typer av företag.

För det andra bör utbildningsplatserna inom det reguljära utbildningssystemet öka. Särskilt yrkeshögskolan och yrkesvux är utbildningsprogram som delvis bör ersätta arbetsmarknadsutbildningarna.

För de långtidsarbetslösa vill Centerpartiet också pröva s.k. matchningsanställningar, vilka ska vara subventionerade tidsbegränsade anställningar hos en aktör, t.ex. ett rekryteringsföretag, inom ramen för vilka det erbjuds handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser.

Arbetslöshetsförsäkringens nivå och utformning har stor inverkan på arbetsmarknadens funktionssätt. För att försäkringen verkligen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring måste den möjliggöra en trygg omställning samtidigt som det ska löna sig att arbeta. Regeringens reformering av arbetslöshetsförsäkringen bedöms ha bidragit till ett kraftigt ökat antal arbetslösa. Centerpartiet anser att ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen bör sänkas och att avrapporteringen bör ske symmetriskt för alla, förutom för dem som har lägst ersättning.

Jag ställer mig bakom Centerpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. yrkande 1, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Motsvarande delar i den ekonomiska vårpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.

4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Allianspartierna har en gemensam väg framåt för Sverige. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och de offentliga finanserna, och vi sätter människan i centrum. Sverige byggs starkt genom fler i arbete. Målsättningen måste vara att alla som vill och kan ska ha ett arbete att gå till. För att nå dit måste till att börja med trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas. Det måste också vara lönsamt att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Till skillnad från utskottet anser allianspartierna att regeringens politik saknar förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området.

Sverige befinner sig i en på flera sätt ovanlig konjunkturuppgång. Trots goda utsikter för svensk tillväxt följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Konjunkturinstitutet skriver upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som

kom till Sverige och uppgick för helåret till över 160 000 personer. Att en stor grupp nyanlända invandrare på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning. Problemet i Sverige i dag är dock att de strukturella obalanserna på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige utanför arbetsmarknaden mer permanent.

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden.

Myndigheten bedömer att förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

När det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken menar allianspartierna att regeringen inte ger besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott och att regeringen därmed bryter mot det finanspolitiska ramverket. Svensk ekonomi har gått in i en högkonjunktur, och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Men bl.a. till följd av kraftigt ökade och ofinansierade utgifter har finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bidrog offentlig konsumtion inom ramen för flyktingmottagandet till 0,4 procent av BNP under det sista kvartalet 2015. I praktiken har vi därmed en procyklisk finanspolitik, med minskande strukturellt sparande trots hög tillväxt under åren framöver.

Mot bakgrund av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt borde regeringen kommit med förslag på en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men i stället för utgiftsbegränsningar har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016. Förfarandet har fått berättigad kritik, senast av Riksrevisionen som konstaterar att regeringen i praktiken övergett överskottsmålet i de offentliga finanserna och i stället utgår från ett balansmål. Finanspolitiska rådet menar i sin senaste rapport att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket i det att det finns en betydande avvikelse mellan det finansiella sparandet och vad överskottsmålet kräver. Myndigheten menar vidare att regeringen är skyldig att vidta åtgärder för att klara utgiftstaket om det är hotat, men borde ha avstått från att använda bokföringsmässiga åtgärder i slutet av 2015 för att öka sannolikheten att klara utgiftstaket 2016.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna som grund formar Liberalerna sina prioriteringar för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Liberalernas inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer av flexibilitet. Låg

grad av löneflexibilitet riskerar att bidra till högre arbetslöshet än nödvändigt under perioder av låg efterfrågan, och relativt höga lägstalöner stänger dörren för breda grupper som under en kortare eller längre period av sitt arbetsliv har en lägre produktivitet. Liberalerna ser ett brett forskningsstöd för att de höga ingångslönerna är ett problem för integrationen. Sverige har i praktiken några av de högsta ingångslönerna i hela EU. När lönen måste vara hög blir jobben med lägre produktivitet färre, vilket delvis förklarar det stora sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda och den relativt låga sysselsättningsgraden för personer som har de lägsta kunskapsnivåerna.

För att öka förutsättningarna för den majoritet av nyanlända som har en låg utbildning krävs det reformer som breddar arbetsmarknaden. Om inte arbetsmarknadens parter lyckas komma överens om avtal som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden kommer Liberalerna att ta politiska initiativ för att sänka ingångslönerna genom att lagstifta om en ny anställningsform, startjobb, med lägre lön, låg inkomstskatt och avskaffade arbetsgivaravgifter.

Startjobbet ska vara en väg in på den svenska arbetsmarknaden. Den nya anställningsformen ska omfatta personer upp till 23 års ålder eller under de första fem åren efter det första beslutet om uppehållstillstånd. Startjobben ska innebära ett minimum av regleringar och administrativ börda. Däremot ska inte nya startjobsanställningar få ingås på arbetsplatser som sagt upp personer på grund av arbetsbrist de senaste tolv månaderna. Det ska alltså inte vara möjligt att ersätta befintliga jobb med startjobb.

För Liberalerna är det avgörande att fokusera på hur fler jobb skapas och hur fler nyanlända också får en lön att leva på. Även på andra sätt måste vi öppna upp en arbetsmarknad för fler enkla jobb. RUT-reformen ska utvecklas, inte försämrats. Det måste bli billigare – inte dyrare – att anställa. Dessvärre höjer regeringen i stället skatten på jobb och driver en politik som kommer att hålla nere sysselsättningen, något som kommer att drabba många utrikes födda som nu kommer till vårt land.

Samtidigt vill Liberalerna öka tryggheten i omställningen genom en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Som enskilda åtgärder innebär sannolikt en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och ett högre tak i försäkringen en något dämpad sysselsättning. Därför bör en reformering av arbetslöshetsförsäkringen kombineras med reformer som ökar sysselsättningen. I skarp kontrast till detta föreslår regeringen nu i stället reformer som trycker tillbaka sysselsättningen. Detta var skälet till att vi i höstens budgetmotion avvisade den höjda nivån i arbetslöshetsförsäkringen. För att stärka arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen och värna dess roll som omställningsförsäkring föreslår vi att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag. Därefter bör taket uppgå till 680 kronor per dag.

Liberalerna avvisar utbyggnaden av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, och liksom tidigare är förslaget bl.a. att traineejobben och extratjänsterna avskaffas. I stället för åtgärder som varaktigt höjer sysselsättningen bidrar ett ökat programdeltagande främst till att den öppna

arbetslösheten ersätts av en dold. Som ett alternativ till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik har Liberalerna föreslagit en ny yrkesskola, en gymnasial yrkesutbildning för vuxna inom det reguljära utbildningssystemet. Vi har också föreslagit att yrkeshögskolan byggs ut betydligt.

Vid sidan av de mål som framgår av det finanspolitiska ramverket har målen för sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken en särskilt avgörande roll. Därför är det allvarligt att den nuvarande regeringen i stället för ett mål för sysselsättningen valt att använda ett arbetslöshetsmål som sitt huvudsakliga riktmärke. Denna typ av mål har flera inbyggda brister, t.ex. är det formulerat i förhållande till andra länder, vilket medför att om resten av Europa skulle få kraftigt ökad arbetslöshet skulle målet kunna nås även om den svenska arbetslösheten ökar i stället för att minska.

Skarp kritik har kommit även från andra bedömare, senast Finanspolitiska rådet som bl.a. varnar för att eftersom tanken är att arbetslöshetsmålet ska styra den ekonomiska politiken finns det en påtaglig risk för att regeringen genom lånefinansierade finanspolitiska stimulanser driver ekonomin till överhettning. Finanspolitiska rådet menar att det vore bättre om regeringen omformulerar sitt arbetslöshetsmål till separata mål för olika grupper, t.ex. mål för arbetsmarknadsintegrationen av asylinvandrare, mål för snabbare inträde på arbetsmarknaden för unga och mål för successivt höjd pensionsålder.

Regeringens arbetslöshetsmål styr alltså fel, är oklart formulerat och kommer av allt att döma inte att nås. Liberalerna vill införa ett nytt sysselsättningsmål för Sverige. I stället för ett relativt arbetslöshetsmål föreslår vi att det inrättas ett absolut sysselsättningsmål. Liberalerna föreslår att målet formuleras enligt följande:

- Sysselsättningen bland hela befolkningen (15–74 år) ska till 2025 öka till 70 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs till 68,5 procent.
- Sysselsättningen bland unga (15–24 år) ska till 2025 öka till 45 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.
- Sysselsättningen bland utrikes födda ska till 2025 öka till 65 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.
- Sysselsättningen för äldre (65–74 år) ska till 2025 öka till 25 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.

Genom att utforma politiken utifrån ett sysselsättningsmål och – med ett resonemang liknande Finanspolitiska rådets – dela upp det i delmål för unga, utrikes födda och äldre kommer vi att leda politiken rätt. Det är unga och utrikes födda som har störst problem på den svenska arbetsmarknaden, och ska vi klara välfärden måste vi se till att fler människor arbetar längre upp i åldrarna.

Jag ställer mig bakom Liberalernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. yrkande 1, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Motsvarande delar i den ekonomiska vårpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.

5. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

Allianspartierna har en gemensam väg framåt för Sverige. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och de offentliga finanserna, och vi sätter människan i centrum. Sverige byggs starkt genom fler i arbete. Målsättningen måste vara att alla som vill och kan ska ha ett arbete att gå till. För att nå dit måste till att börja med trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas. Det måste också vara lönsamt att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Till skillnad från utskottet anser allianspartierna att regeringens politik saknar förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området.

Sverige befinner sig i en på flera sätt ovanlig konjunkturuppgång. Trots goda utsikter för svensk tillväxt följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Konjunkturinstitutet skriver upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige och uppgick för helåret till över 160 000 personer. Att en stor grupp nyanlända invandrare på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning. Problemet i Sverige i dag är dock att de strukturella obalanserna på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige utanför arbetsmarknaden mer permanent.

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden.

Myndigheten bedömer att förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

När det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken menar allianspartierna att regeringen inte ger besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott och att regeringen därmed bryter mot det finanspolitiska ramverket. Svensk ekonomi har gått in i en

högkonjunktur, och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Men bl.a. till följd av kraftigt ökade och ofinansierade utgifter har finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bidrog offentlig konsumtion inom ramen för flyktingmottagandet till 0,4 procent av BNP under det sista kvartalet 2015. I praktiken har vi därmed en procyklisk finanspolitik, med minskande strukturellt sparande trots hög tillväxt under åren framöver.

Mot bakgrund av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt borde regeringen kommit med förslag på en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men i stället för utgiftsbegränsningar har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016. Förfarandet har fått berättigad kritik, senast av Riksrevisionen som konstaterar att regeringen i praktiken övergett överskottsmålet i de offentliga finanserna och i stället utgår från ett balansmål. Finanspolitiska rådet menar i sin senaste rapport att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket i det att det finns en betydande avvikelse mellan det finansiella sparandet och vad överskottsmålet kräver. Myndigheten menar vidare att regeringen är skyldig att vidta åtgärder för att klara utgiftstaket om det är hotat, men borde ha avstått från att använda bokföringsmässiga åtgärder i slutet av 2015 för att öka sannolikheten att klara utgiftstaket 2016.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna som grund formar Kristdemokraterna sina prioriteringar för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Enligt Kristdemokraterna handlar arbetsmarknadspolitik om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Det handlar om förvaltarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Vi vill ha ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Om man har ett arbete har man bättre förutsättningar både att bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt större om man har ett arbete och en egen försörjning.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitik ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbete ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Arbetsmarknadspolitik måste därför syfta till att förbättra matchningen. Arbetsgivare och arbetstagare ska lättare kunna finna varandra på

arbetsmarknaden. För det krävs bättre utbildning, snabbare validering av befintlig kunskap och att trösklar in på arbetsmarknaden sänks. En stor andel av de som nu och troligtvis även framöver är arbetslösa är personer födda utanför Sverige och i många fall utanför Europa med låg utbildningsnivå. Höga ingångslöner är något som många ekonomer och internationella bedömare, som Internationella valutafonden (IMF), pekar på som hinder på svensk arbetsmarknad för personer med lägre utbildning och sämre språkkunskaper.

Ett sätt att försöka hantera detta har varit olika typer av arbetsmarknadsåtgärder som syftar till att subventionera och träna upp arbetskraft till att nå en produktivitet som motsvarar kollektivavtalsnivå. Detta behöver inte vara fel, men ofta har stöden varit krångliga och omgärdade av olika restriktioner, och inte sällan har kännedomen om dem varit låg.

Kristdemokraterna föreslår därför en helt ny anställningsform – introduktionsanställningar. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare skriver inte under ett anställningsavtal utan ett introduktionsanställningsavtal. Anställningsformen gäller inte jobb som kräver eftergymnasial utbildning eller där lägsta kollektivavtalsenliga lön är över 22 000 kronor per månad.

Introduktionsanställningar är ingen arbetsmarknadsåtgärd. Ingen byråkrati, inga stöd eller nya subventioner – dock blir det möjligt att kombinera med nystartsjobb. En introduktionsanställning bygger på att 75 procent av arbetstiden är arbete och 25 procent är lära-sig-jobbet-tid. Det kan handla om mer traditionella utbildningsinslag såväl som att lära sig jobbet på jobbet. Därför kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån eller högre. Den enskilda medarbetaren ges en anställning som innebär att han eller hon får träning och utbildning för att efter hand (max fem år) kunna få full lön. Eftersom personen ges samma anställningsskydd som övriga anställda finns det en tydlig drivkraft för arbetsgivaren att ge medarbetaren utbildning och träning.

Introduktionsanställningar kan även användas för att förbättra nyanländas möjlighet till snabbare integrering. För att öka jobbchanserna ytterligare och därigenom förbättra integrationen föreslår vi också att ett etableringsavdrag införs. I vårt förslag till etableringsavdrag får en nyanländ under sina första fem år möjlighet att tjäna upp till en halv miljon kronor skattefritt. Eftersom möjligheten att ta del av etableringsavdraget upphör efter fem år skapas starka incitament till tidig etablering. Etableringsavdraget gör det också mer lönsamt att ta jobb till lägsta avtalade lönenivå eller en introduktionsanställning eftersom den nyanlände kompenseras med lägre skatt.

För att förbättra integrationen föreslår Kristdemokraterna också att föräldralediga ska kunna få tillgång till studieformer i sfi som är anpassade för barnfamiljer och att sfx (svenskundervisning med fokus på yrkesspråket) ska erbjudas nationellt som en påbyggnad på den kursplan kommunerna är skyldiga att tillhandahålla för sfi.

Många nyanlända och unga får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. ROT- och RUT-avdraget som alliansregeringen införde har öppnat nya marknader och skapat förutsättningar för nya företag och jobb. Att regeringen valt att nedmontera dessa avdrag är ett slag mot alla dessa människor och mot småföretagare som vågat ta steget och starta ett företag inom den hushållsnära sektorn. Kristdemokraterna fortsätter värna ROT-avdraget och vill utvidga RUT-avdragen.

Kristdemokraterna är kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitiken. För arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna framstår denna struktur inte sällan som svårigenomtränglig. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb.

Syftet med stöden är gott. Men resultaten är i många fall undermåliga. En konsekvens har blivit att Arbetsförmedlingens 12 600 anställda administrerar arbetslöshet snarare än att förmedla jobb. Varje arbetsförmedlare förmedlade i genomsnitt 10,3 jobb under 2014 – mindre än ett jobb i månaden. Detta har dragit ned förtroendet för myndigheten.

Arbetsgivarna är kritiska och negativa i bedömningen av myndigheten. Enligt Svensk Näringsliv använder endast 45 procent av företagen Arbetsförmedlingen i samband med rekryteringar. Enligt Sifo har endast 13 procent av svenska folket stort eller mycket stort förtroende för Arbetsförmedlingen, vilket placerar myndigheten i den absoluta botten bland samhällsinstitutioner.

Kristdemokraterna är också starkt kritiska till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar. Resultaten är undermåliga, och för en arbets-sökande som genomgått en utbildning kan det vara stigmatiserande i det att de närmast fungerar som ett intyg på långvarig arbetslöshet.

Arbetsmarknadspolitiken behöver en grundlig renovering. Kristdemokraterna föreslår därför att

- Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning avskaffas
- fler platser inom yrkesvuxenutbildningen skapas
- instegsjobben avskaffas
- särskilt anställningsstöd avskaffas
- förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas
- arbetspraktikprogrammen samordnas
- anslaget till Arbetsförmedlingen minskar med 600 miljoner kronor per år
- fler platser skapas i trygghets- och lönebidragsanställningar för personer med funktionsnedsättningar.

Subventionerade anställningar kommer att behövas också i framtiden. Det gäller särskilt personer som har nedsatt arbetsförmåga i form av en funktionsnedsättning. Redan i höstas satsade Kristdemokraterna 300 miljoner kronor mer än regeringen på lönebidragsanställningar och anställningar inom

Samhall. Ett av syftena med den förenkling som vi nu föreslår är att skapa ytterligare trygghet för gruppen av personer som har funktionsnedsättningar.

Jag ställer mig bakom Kristdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. yrkande 1, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Motsvarande delar i den ekonomiska vårpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.